

Savivaldybių žinios

Nr. 1 (634)

2013 m. sausio 10 d.
Kaina 2,25 Lt
Išėina ketvirtadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Neringos plėtra derės su unikalumu

Kurorto kasdienybę ir jo ateitį pristato Lietuvos kurortų asociacijos prezidentas, Neringos meras Antanas Vinkus

4 p.

Metų pabaigoje Neringos savivaldybės meras Antanas Vinkus (**nuotr. kairėje**) sukviėtė į Vilniaus rotušėje vykusį Neringos padėkos vakarą vakariausio šalies miesto draugus.

Iš savivaldybių gyvenimo

Kaune buvo gerų pokyčių metai, Kauno rajone prasidėjo Tarmių metai, Dūkšte gražios idėjos tapo realybe

6, 7, 11 p.

Lietuvos metų žmonės

Apie nusipelnusių žmonių pagerimą Alytaus, Jonavos, Kelmės, Kupiškio, Varėnos rajonų, Rietavo ir Marijampolės savivaldybėse

12–14 p.

Šis tas apie savivaldybių bankrotą

LSA direktoriaus pavaduotojo–patarėjo savivaldybių finansų ir ekonomikos klausimais Rimanto Čapo žvilgsnis

15 p.

NERINGOS PLĖTRA DERĖS SU UNIKALUMU

Neringa buvo įrašyta kaip vis dar besivystantis kultūrinis kraštovaizdis. Atkreipiame dėmesį – ne gamtinis kraštovaizdis, bet kultūrinis.

Neringa – pasaulyje garsėjantis kurortas – seniai ne atoki vieta, kurioje daug kas slėpdavosi nuo šurmilio. Šis nuostabus gamtos paminklas jau keli dešimtmečiai yra miestas – labiausiai į vakarus nutolęs ir ilgiausias Lietuvoje, besidriekiantis per 50 km.

Siekiant, kad Neringa būtų patogi, patraukli vietos gyventojams ir turistams, dėl jos modernizavimo, kartu išsaugant gamtinį ir urbanistinį išskirtinumą, daug pastangų dėjo miesto savivaldybė ir merai – pradėdant Andrejumi Vaičuliu, pirmuoju, kuris buvo išrinktas atgavus Nepriklausomybę. Neringos infrastruktūros atnaujinimas, miesto virsmas šiuolaikišku kurortu siejamas su tris kadencijas mero pareigas ėjusių Stasiu Mikeliu, pirmąkart išrinktu 1995 m., ir po jo dvi kadencijas dirbusiu Vigantu Giedraičiu (dabartiniu mero pavaduotoju).

NERINGOS ŠVENTĖ SOSTINĖJE

Sostinė ir Neringą artina tai, kad Kuršių nerija ir Vilniaus senamiestis įtraukti į Pasaulio paveldo sąrašą, liudijantį šių vietovių išskirtinumą.

Neringos savivaldybė praėjusių metų pavasarį surengė Vilniuje kurorto dienas, o metų pabaigoje, gruodžio 27-ąją, – padėkos vakarą, į kurį Neringos savivaldybės meras Antanas Vinkus sukvietė vakariausio šalies miesto draugus.

Šį renginį savo dėmesiu pagerbė Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, Prezidentas Valdas Adamkus, esami ir buvę Seimo nariai, Vilniaus miesto meras Artūras Zuokas, politikos, kultūros, medicinos, mokslo veikėjai.

Iškilūs atlikėjai vakaro dalyviams dovanojo puikios vokalinės ir instrumentinės muzikos. Grojo Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras, vadovaujamas profesoriaus Donato Katkaus, dainavo garsūs operos solistai – Sigutė Stonytė, Vladimiras Prudnikovas, Eduardas Kaniava, Vaidotas Vyšniauskas. Susirinkusieji sveikino 70 metų sukaktį minintį Neringos savivaldybės merą Antaną Vinkų. Meras sulaukė Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės sveikinimų, kuriuos perdavė jos patarė-

jai. Sveikatos apsaugos ministras Vytenis Povilas Andriukaitis merui įteikė nusipelnusio Lietuvos gydytojo garbės ženklą – taip įvertintas A. Vinkaus indėlis į Lietuvos sveikatos apsaugos sistemos puoselėjimą. Iš generalinio miškų urėdo Benjamino Sakalausko rankų meras gavo „Auksinio Ažuolo lapo“ medalį, teikiamą už ypatingus nuopelnus valstybiniam miškams. Valstybinio turizmo departamento direktorė Raimonda Balnienė apdovanojo merą A. Vinkų medaliu „Už nuopelnus Lietuvos turizmui“.

SAVIVALDYBĖS RŪPESČIAI

Kalbėdamas su „Savivaldybių žiniomis“, Neringos meras A. Vinkus, Lietuvos kurortų asociacijos prezidentas, priminė pamatinius dalykus: turizmas prisideda prie Lietuvos istorijos, kultūros vertybių propagavimo, kaimynystės ryšių tobulinimo. „Galų gale tai yra ekonomika“, – apibendrino A. Vinkus ir pabrėžė, kad Kurortų asociacija, siekdama kultūrinio, verslo, sveikatingumo turizmo plėtros, glaudžiai bendradarbiauja su Lietuvos savivaldybių asociacija, vadovaujama Druskininkų mero Ričardo Malinausko. „Kaip verčiatės mažėjančio finansavimo sąlygomis?“ – „Savivaldybių žinios“ paklausė Neringos mero.

„Neringos savivaldybei 2012 metai finansine prasme buvo nelengvi – lėšas turėjome naudoti ekonomiškai ir taupiai, – pasakojo A. Vinkus. – Savivaldybė neturėjo galimybės skirti pakankamai lėšų biudžetinėms įstaigoms išlaikyti. Vis dėlto, nors ir negavome visų numatytų pajamų, biudžetinės įstaigos buvo finansuojamos laiku, kad neliktų išiskolinimų.“

Nors, pasak mero, dėl mažėjančio finansavimo Neringos savivaldybė negali skirti pakankamai lėšų miesto infrastruktūrai, kultūrinei ir meninei veiklai remti, sporto ir kitoms priemonėms vykdyti, stengiamasi ir toliau tęsti pradėtus darbus, užtikrinant kokybišką mūsų lankytojų poilsį, aukštą kultūros renginių lygį ir sporto renginių įvairovę.

„Manome, kad 2013 metai taip pat bus sunkūs, bet taupydami lėšas, ieškodami kitų finansavimo galimybių projektams įgyvendinti, turėsime išgyventi“, – išreiškė viltį A. Vinkus.

Kalbėdamas apie Neringos šilumos ūkį, meras atkreipė dėmesį,

kad 70 proc. šildomų objektų (didžiąją dalį Nidos gyvenvietės) aptarnauja biokuro katilinė, kūrenama medžių drožlėmis. Jas teikia Kuršių nerijos nacionalinio parko miškų tvarkymo darbus atliekanti įmonė: šakos ir kalnapušės, pašalintos retinant miškus, smulkinamos – dalis jų patenka į katilinę Nidoje, perteklius išvežamas į kitus miestus. Juodkrantėje šiluminė energija kol kas išgaunama naudojant suskystintas dujas. Šiuo metu vykdomas ES iš dalies finansuojamas projektas, kurį įgyvendinus Juodkrantėje taip pat bus naudojama biomasė.

„Vyksta intensyvus dialogas su gyventojais“, – taip Neringos meras apibūdino prasidedantį pastatų atnaujinimą.

PLĖTRA NE BET KOKIA KAINA

„Dirbdamas meru Neringoje supratau, – pasakojo A. Vinkus, – koks šioje teritorijoje jautrus urbanistinės plėtros klausimas. Nuo kitų Lietuvos kurortų skiriamės tuo, kad čia plėtra gali būti labai maža teritoriniu požiūriu, bet kokybės prasme turime ir privalome vystytis.

Naujos teritorijos, kurias galime ir privalome įsisavinti, aiškiai nustatytos Kuršių nerijos nacionalinio parko tvarkymo plane ir Neringos savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrajame plane. Tokių teritorijų nėra daug, tai teritorijos, skirtos naujiems rekreaciniams, kultūrinės paskirties objektams, Jūrų kadetų mokyklos poreikiams ir, kas itin svarbu Neringai – socialinio ir municipalinio būsto plėtrai Nidos, Preilos ir Pervalkos gyvenvietėse.

Turime prisiminti, kad Neringa – ne tik nacionalinis parkas, ne tik UNESCO saugoma teritorija, bet ir teritorija, kurioje gyvena žmonės. Be vietinių gyventojų, jų puoselėjamų tradicijų Neringa netektų didžiosios dalies savo žavesio.

Senosiose gyvenviečių dalyse turime išsaugoti ir tęsti senosios architektūros tradicijas, tačiau negalima pamiršti, kad į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą Neringa buvo įrašyta kaip vis dar besivystantis kultūrinis kraštovaizdis. Atkreipiame dėmesį – ne gamtinis kraštovaizdis, bet kultūrinis. Todėl ir naujoji (nesakau modernioji) architektūra čia turi rasti savo vietą ir paskirtį. Nesiekiamo Neringoje statyti daugiaaukščių, bet šio meto architektūra, pritaikyta prie vietinio kraštovaizdžio, gali ir turi teisę gyvuoti ir likti ateities kartoms.

Norėtusi, kad naujasis Seimas, priimdamas teisės aktus, reglamentuojančius veiklą Kuršių nerijoje, pagalvotų, kaip tai palies vietinį gyventoją, ar tai nebus tik dar vienas paskatinimas parduoti turtą ir kraustyti ten, kur gyvenimas nėra griežtai apribotas.“

Neringos meras A. Vinkus pokalbį baigė linkėjimais: „Lietuvos Respublikos Seimui ir Vyriausybei nuoširdžiai linkiu sėkmės panaudojant visą turimą profesinį ir žmogiškąjį potencialą tarnauti Lietuvos žmonėms, spręsti šaliai svarbias problemas.“

Praėjusiais metais Neringos 50-mečių pagerbė ir dovaną savivaldybei įteikė Trakų r. meras Vincas Kapočius (nuotr. kairėje).

Parodoje „Vivattur 2012“ Neringos savivaldybės kiemelyje meras A. Vinkus sveikino Šilutės savivaldybės tarybos narį Virgilijų Pozingį (nuotr. dešinėje), Anykščių r. merą Sigitų Obelevičių ir kitus svečius.

Neringos padėkos vakarą savo dėmesiu pagerbė Prezidentas Valdas Adamkus, Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, esami ir buvę Seimo nariai, Vilniaus miesto meras Artūras Zuokas, politikos, kultūros, medicinos, mokslo veikėjai.

ŠIS TAS APIE

SAVIVALDYBIŲ BANKROTĄ

Rimantas ČAPAS
LSA direktoriaus pavaduotojas-
patarėjas savivaldybių finansų ir
ekonomikos klausimais

Po ilgokai užtrukusių švenčių, jas lydėjusių dovanų, premijų, apdovanojimų, tostų, fejerverkų gyvenimą į savo kietas rankas vėl suims jos didenybė kasdienybė. Ir daugeliui savivaldybių kasdienybėje teks skaitytis su didėjančiomis nemokumo grėsmėmis, nes savivaldybių pradelsti kreditiniai išsiskolinimai, palyginti su 2008 metų pradžia, padidėjo 2,4 karto. Pasekmės nesunkiai nuspėjamos – Lietuvos valstybė turės prisiminti atsakomybę ir mokesčių mokėtojų pinigais padengti skolas išsipareigojimus, jeigu kuri nors savivaldybė bus pripažinta nemokia ar bankrutavusia. Nesunku išvelgti, kokios pasaulio investuotojų reakcijos sulauktų Lietuva – žemyn smigtų ir valstybės kredito reitingai, ir skolinimosi perspektyvos.

Savivaldybių bankrotai pasauliui ne naujiena. Baigiantis 2012-iesiems buvo paskelbta apie didžiausią JAV istorijoje savivaldos bankrotą. Alabamos valstijos Džefersono grafystei (apygardai) buvo inicijuota bankroto procedūra dėl negrąžintų 4,1 mlrd. JAV dolerių išsiskolinimų. Nuostolių patirs ne tik didžiausias grafystės skolintojas bankas „JPMorgan“, bet ir individualūs investuotojai, draudimo agentūros ir gyventojai, kuriems gali išaugti mokesčiai ir skolinimosi kaina. Džefersono grafystė tapo dvyliktu JAV valstybiniu subjektu, kuris 2012 m. patyrė bankrotą. Kiti vienuolika viešojo sektoriaus subjektų buvo santykinai mažesnės savivaldybės, specialias teises turinčios mažiau reikšmingos apygardos ir kelios viešojo sektoriaus bendrovės. Jau pranešta ir apie kreditorių inicijuojamą JAV Pensilvanijos valstijos sostinės Harrisbergo miesto bankroto procedūros pradžią, nes šio miesto savivaldybė nesugebėjo laiku sumokėti pradeltų kreditinių išsiskolinimų. Tai buvo antras gana didelio JAV miesto municipaliteto bankroto atvejis 2012 m.

Didžiausia pasaulio galybė JAV lengvai atlaikė minėtuosius bankrotus, nors JAV kredito reitingas ir buvo sumažintas prieš kelis mėnesius, o valstybės skola 2012 m. perkops 100 proc. nuo bendrojo vidaus produkto. JAV, ko gero, neatsisakys ir pinigų spausdinimo tradicijos (tai galingas įrankis ir valiutų „kare“). Jungtinėms valstijoms kol kas padeda ir tai, kad „investuotojų“ spekuliatyvios atakos dabar yra nukreiptos į euro zonos valstybių ir bankų sektorių. Padėtis euro zonoje gana sunki, nes „investuotojų“ spekuliatyvių atakų užkratas jau persimetė į Italiją ir grasina persimesti į Prancūziją, Ispaniją, o vėliau gal net ir Austriją, Olandiją.

Antrosios pagal ekonomikos pajėgumą euro zonos valstybės Prancūzijos vyriausybė paskelbė apie didžiausią nuo 1945 m. finansų konsolidavimo planą, kuriuo tikimasi konsoliduoti 100 mlrd. eurų, nes Prancūzijos valstybės skola jau pasiekė 84,7 proc. nuo BVP. Prancūzijos biudžeto deficitas 2012 m. buvo net 4,5 proc. ir tik 2013 m. jis sumažės iki 3 proc. reikalaujama Mastrochto kriterijaus. Portugalijos biudžeto deficitas 2012 m. irgi pusantro karto viršijo Mastrochto kriterijų. Valstybės skolos Mastrochto kriterijaus nevykdo dauguma euro zonos valstybių, o visų penkių Mastrochto kriterijų jau neatitinka, ko gero, visos 27 ES valstybės narės. Tik Vokietijai su galingiausia Europoje ekonomika bankrotas negresia ir ji yra pagrį-

dinė ES ir euro zonos donorė. Bet ir Vokietijos skola daugiau nei trečdaliu viršija Mastrochto 60 proc. nuo BVP kriterijaus ribą.

Keistai atrodytų, jeigu Lietuvą „teistų“ atstovai šalių, kurių „žaidėjai“ sukėlė vis nenurimstančias pasaulio finansų ir ekonomikos krizės bangas. O gal senoji Europa ir JAV ištisė pagalbos ranką Lietuvai, kaip ES ir NATO narei, 2009 m. birželio antroje pusėje? Tada Lietuvai, nepaisant milžiniškų finansų konsolidavimo priemonių masto perviršiniam deficitui pažaboti, teko skolintis tarptautinėse rinkose platinant euroobligacijas už daugiau kaip 9,2 proc. metų palūkanų normą. Ji, ko gero, buvo užaukštinta remiantis ir spekuliatyviais motyvais.

Abejotina, ar Lietuvos žmonės pateisins bauginimus ir gąsdinimus gresiančiomis perviršinio deficitu procedūrų pasekmėmis, kai sužinos didžiąją dalį tiesos apie gerokai išaugusių skolų ir Lietuvos valstybės bei savivaldybių biudžetų deficitų atsiradimo priežastis. Sunku bus paaiškinti savivaldybių atstovams ir gyventojams, kodėl ketvirtus metus tęsiama savivaldybių stūmimo nemokumo link politika. Kodėl nenorima pakeisti konkretaus įstatymo straipsnio, kuriuo vadovaujama siūlymą iš savivaldybių gyventojų pajamų mokesčio natūralų prieaugį? Nepateikus teisinių paaiškinimų kyla abejonių dėl daromų skriaudų vietos savivaldai atitikties Konstitucijai.

Nesinorėtų, kad savivaldybių merai būtų palikti vieni teisintis gyventojams ir verslo atstovams dėl savivaldybių blogai vykdomų skolos išsipareigojimų ar atliekamų funkcijų. Sunku bus atsakyti, kodėl valstybė, be teisinio paaiškinimo iš savivaldybių 2009–2012 m. atėmusi 685 mln. Lt gyventojų pajamų mokesčio įplaukų, verčia 2012 m. grąžinti valstybės biudžetui Kauno m. savivaldybę – 4,474 mln. Lt, Klaipėdos m. savivaldybę – 8,379 mln. Lt, Palangos m. savivaldybę – 1,808 mln. Lt ir Panevėžio m. savivaldybę – 5,363 mln. Lt.

Viltis, kad taip neatsitiks, dar yra. Gal Seimo nariai neužgesins šios vilties? O gal Lietuvai ateityje, norint kreiptis į TVF ir pablogėjus skolinimosi sąlygoms, vertėtų įvertinti galimybę skolintis pigiau nei Vakarų rinkose pardodant obligacijas Kinijai, kuri turi didžiausias valiutos atsargas, gerokai viršijančias 3 trilijonus JAV dolerių? Užduotis, nors 2013-uosius ir globos gyvatė, būtų nelengva, nes Kinijos derybininkai garsėja dideliu užsispyrimu ir nenuolaidumu.

Mečislavo Ščepavičiaus pieš.